

PUTINS TROVÄRDIGHET Rysslands ambassadör i Stockholm tecknar på SvD Brännpunkt en skrämmande propagandistisk bild av Tjetjenienkonflikten. Sanningen är att Putin avvisat seriösa försök till fred, skriver universitetslektor Svante Cornell.

Ryssland avvisar freden

På SvD Brännpunkt den 7 september målar Rysslands ambassadör Nikolaj Sadchikov en bild av situationen i Tjetjenien som saknar all grund i fakta. Frågan är snarast om inlägget är ett medvetet försök att snedvrída verkligheten, eller ett bevis på att det ryska ledarskapet tror på sin egen propaganda.

Den bild Sadchikov tecknar är skrämmande: internationella terrorister försöker bilda ett medeltida kalifat mellan Svarta havet och Kaspiska havet, medan västvärlden stöder tjetjenska krav på självständighet.

Ryssland, å andra sidan, har normaliserat situationen i Tjetjenien och är redo till förhandlingar och kompromisser, men kan inte rucka på sin territoriella integritet.

Man häpnar. Att kritiken mot Ryssland inte handlar om självständighet för Tjetjenien utan om brott mot mänskliga rättigheter är uppenbart, och det faktum att det är Rysslands politik som föder terrorismen i Tjetjenien har också noterats på denna sida.

(Senast av Ebba Sävborg vid Utrikespolitiska institutet, 8/9.) Putins och Sadchikovs centrala argument om själva kärnfrågan i konflikten måste bemötas.

Den ryska linjen är att alla tjetjenska ledare är terrorister, som inte accepterar annat än full självständighet från Ryssland. Det finns alltså ingen att diskutera med, och ingenting att förhandla om.

Även bland många experter på konflikten skymtas en viss hopplöshet om utsikterna att lösa konflikten. Men detta stämmer inte.

Frågan om Tjetjeniens självständighet kontra Rysslands territoriella integritet har nämligen sedan länge lagts till handlingarna.

Ska det vara så svårt att samtala med varandra. Aslan Maschadov är folkvald tjetjensk ledare.

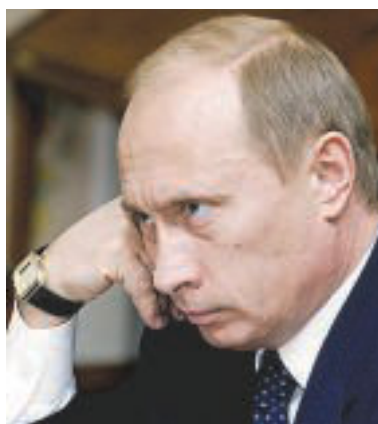

FOTO: GRIGORY DUKOR & SERGEI ILNITSKY/REUTERS

Den amerikanska kommittén för fred i Tjetjenien organiserade 2001 och 2002 inofficiella diskussioner i Schweiz och Liechtenstein.

Höga representanter för Aslan Maschadovs regering, den enda erkända och folkligt valda i Tjetjenien, var närvarande. Även Ivan Rybkin och Ruslan Chasbulatov, fd talmän i ryska parlamentet, deltog liksom andra inflytelserika ryska deltagare som den tjetjensködde ryske generalen Aslanbek Aslachanov och Jurij Sjtjekotjichin, då vice ordförande i Dumans säkerhetskommitté.

Sedermera förbereddes, på basis av dessa överläggningar, en fredsplan som gav Tjetjenien en hög nivå av autonomi inom den Ryska federationen, men bevarade Rysslands territoriella integritet.

Ryssland har gett liknande former av autonomi till andra delrepubliker. Aslan Maschadov uppgav att han kunde acceptera en sådan modell.

President Putin, å andra sidan, förnekade publikt att dessa möten ens ägt rum och vägrade då och vägrar nu att förhandla med Maschadov.

Dessa överläggningar visar med all önskvärd tydlighet att det finns ansvarsfulla ledare på båda sidor av

konflikten som visat kompromissvilja och ser en möjlighet att lösa konflikten i Tjetjenien genom förhandlingar.

Den erkända tjetjenska regeringen accepterar dessutom en lösning som inte ger Tjetjenien full självständighet.

Var finns Rysslands kompromissvilja när en för Moskva fördelaktig lösning, som skulle bevarat den territoriella integriteten, faktiskt varit inom räckhåll?

Putin och Sadchikov hävdar dels att Maschadov inte representerar någon, dels att han organiserar terroråd. Men inga av terrordåden i Ryssland har på ett trovärdigt sätt kopplats till Maschadovs regering, som tvärtom fördömt alla terrordåd.

Om Maschadov vore en terrorist, skulle västliga regeringar då ge hans närmaste män politisk asyl?

Danmark, Norge och Storbritannien har alla vägrat att utlämna Akhmad Zakajev, Maschadovs högste representant, till Ryssland. Norge fann nyligen Moskvas "bevis" om hans inblandning i terrorism så undermåliga att man inte besvarade sig med att besvara Moskvas begäran. Zakajev har fått politisk asyl i Storbritanni-

en, och Maschadovs utrikesminister Iljas Akhmadov har fått detsamma i USA.

Att Maschadov inte representerar någon är både felaktigt och irrelevant: han är den ende folkvalde tjetjenske ledaren och ses inom och utom Tjetjenien som den ende legitime representanten för det tjetjenska folket.

Att han inte kontrollerar de extremistiska tjetjenska grupperingarna är riktigt, och i stor utsträckning Moskvas eget fel. Men det är inte ett rimligt skäl att vägra förhandla med den enda legitima, och därtill moderata, kraften i Tjetjenien.

Genom att vägra förhandla med Maschadov, anklaga honom för terrorism, och underminera hans position förhindrar Putin den enda möjliga vägen ut ur dagens situation, som därtill har stöd hos viktiga krafter på båda sidor konflikten.

I stället utlovar Putin mer av samma vara: mer våld och lidande för Tjetjeniens befolkning och därmed ökad grogrund för terror. Varför vägrar Putin alla alternativ till sin helt misslyckade politik?

En del av svaret ligger i att Putin kom till makten på en oförsonlig politik mot Tjetjenien, och att det gör det svårt för honom att vända om. Men problemet är djupare.

Det är allmänt känt att den ryska militären och säkerhetstjänsten tjänar miljoner i Tjetjenien, genom smuggling av olja, narkotika, och vapen, och kidnappning, plundring och utpressning av civila.

Kanske Putin inte har nog kontroll över armén för att ta ifrån dem en sådan inkomstkälla?

SVANTE CORNELL

universitetslektor
fil dr i freds- och konfliktforskning
Uppsala universitet

Replik/ÖB

Min hand är utsträckt

Officersförbundets ordförande och förbundsdirektör skriver på SvD Brännpunkt den 10 september att de vill diskutera strategiska framtidsfrågor. Det är bra. Diskussionen måste bland annat utgå från vad som krävs för att Försvarsmakten ska kunna lösa de allt större internationella uppgifterna.

Synen på officersyrket är en knäckfråga. Jag har nyligen presenterat min syn i en liten bok riktad till Försvarsmaktens personal. Min avsikt var att stimulera till en bred diskussion om framtiden och de nya kraven.

Jag välkomnar en fortsatt öppen dialog, inte minst med Officersförbundet. Den öppna hand som Officersförbundets ledning efterlyser är redan utsträckt.

Jag upprepar gärna det jag sagt i Officers-tidningen, att min förhoppning är att Officersförbundet vill vara med och bidra med klokskap och idéer när vi tar fram ett tidsenligt personalförsörjningssystem.

Vi måste klara att bemanna insatsförsvaret, som ställer nya krav på officerskarriären. En stor utmaning för den nya Försvarsmakten är att attrahera rätt personer, att behålla huvuddelen under den tid de är mest värdefulla i insatsförsvaret och att skapa bra förutsättningar för smidig yrkesväxling till en civil karriär.